

*rei quae sumitur, neque ratione sacramenti sub qua sumitur, potest ex Io. VI. ostendi necessitas communionis sub utraque specie; imo secundum utramque rationem ostenditur, nullam esse huiusmodi necessitatem saltem ex rei natura. Si ergo talis necessitas esset, ea probari solum posset ac deberet ex positivo Christi praecepto. Atqui d) neque hoc mandatum ex Io. VI. demonstrari potest. Mandatum contineretur illis verbis: « nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. » At mandatum his verbis expressum nititur in necessitate ad habendam i. e. retinendam ac conservandam vitam gratiae, et sumptio praecipitur Eucharistiae, *quatenus haec est praesidium ad habendam vitam.* Atqui ex dictis huiusmodi praesidium est etiam sub una specie per modum cibi (vel per modum potus) non secus ac sub specie utraque per modum cibi et potus. Ergo praecipitur solum *sumptio corporis et sanguinis Christi*, quod aequè fit sub una specie; non tamen praeceptum extenditur ad *ipsum modum, ut sumatur manducando simul et bibendo.* Hinc Dominus ipse eundem promittit effectum vitae aeternae indiscriminatim, sive ubi memorat solam manducationem, sive ubi distinguit modum utrumque manducandi et bibendi. « Namque qui dixit: *nisi manducaveritis carnem Filii hominis et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, dixit quoque: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum. Et qui dixit: qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, dixit etiam: panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita »* Conc. Trid. sess. XXI. cap. 1.*

IV. Expediendae essent difficultates, quae ex textu ipso evangelico et speciatim ex v. 64. opponi solent; sed eas iam in explicatione textus ac contextus hactenus data praeoccupavimus. Si de Patribus fiat quaestio, illi Christi sermonem, de quo egimus, interpretantur quidem de corpore et sanguine Domini in Eucharistia (vide Bellarmin. l. I. c. 5.); nihilominus apud unum vel alterum reperiuntur commentaria, quae indigent explicatione. Aliquando obiiciuntur Patrum declarationes, quasi Christus solum fide, spe et charitate suscipiendus diceretur, ex iis locis, in quibus

non de secunda sed de prima parte sermonis Io. VI. agunt, ut Augustinus toto tract. 25°. et priori parte tractatus 26i. in Ioan. Aliquando Patres omissa explicatione Eucharistiae agunt de necessariis dispositionibus et conditionibus ad fructuosam susceptionem, vel de unione cum Christo, quae est sacramenti fructus. Atque ita aiunt, manducare carnem Christi et bibere sanguinem eius esse Christo *uniri per charitatem*; ac propterea, qui Christo non unitur, is dicitur *non manducare carnem Christi*, quoad effectum nempe, ad quem sacramentum est institutum. Sic Augustinus tract. 26°. n. 15: « hunc cibum et potum, inquit, Christus societatem vult intelligi corporis et membrorum suorum. » Continuo vero subdit: « huius rei sacramentum alicubi quotidie, alicubi certis intervallis dierum in Dominica mensa praeparatur. » Mox prosequitur ibid. n. 18°: « hoc est manducare illam escam et illum bibere potum, in Christo manere et illum manentem in se habere. Ac per hoc, qui non manet in Christo et in quo non manet Christus, *procul dubio nec manducat (spiritualiter) carnem eius nec bibit eius sanguinem, etiamsi tanta rei sacramentum ad iudicium sibi manducet et bibat.* » Aliquando loquuntur Patres de manducatione « *spirituali* » in oppositione ad *corporalem*, ubi intelligunt manducationem *sacramentalem* (et spiritualem in effectu) comparate ad manducationem et manducationis modum ciborum communium. Imo Augustinus talem communem ciborum manducationem ponens ut *propriam*, hoc sensu susceptionem corporis Christi in memoriam passionis et mortis eius non vult appellare *propriam* manducationem, et ideo locutiones Christi: « nisi manducaveritis carnem Filii hominis, » etc., ait esse *figuratas*: « facinus vel flagitium videtur iubere; figura est ergo, praecipiens passioni dominicae communicandum, et suaviter atque utiliter recondendum in memoria, quod pro nobis caro eius crucifixa et vulnerata est. » De doctr. christ. lib. III. c. 16. n. 24. Nempe, ut ait Conc. Tridentinum, in ipsa sacramenti « *sumptione colere nos sui memoriam (Christus) praecipit, suamque adnuntiare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat* » sess. XIII. cap. 2. Sed de Patrum doctrina distincte dicendi alibi locus erit.

Postremo ad Concilium Tridentinum quod spectat, tum ex ipsis verbis sess. XXI. cap. 1: « utcumque (sermo Christi Io. VI.) iuxta varias ss. Patrum et Doctorum interpretationes intelligatur, » quae postulante Guerrerio Archiep. Granatensi addita fuerunt, tum ex historia sessionis XXI. (Pallavicin. l. XVII. c. 11. cf. c. 7. n. 16.) certum est, noluisse Concilium *definire*, verba Io. VI. intelligi debere de sacramentali susceptione carnis ac sanguinis Christi et non solum de spirituali unione cum Christo, quemadmodum propriam significationem verborum institutionis sess. XIII. c. 1. *definiverat*. Hoc tamen non impedit, quominus sensus proprius verborum in illo Christi sermone theologice demonstrari possit, et ipsum Concilium hunc sensum verum esse satis luculenter indicaverit tam sess. XIII. cap. 2., quam XXI. cap. 1.

THESIS IV.

Demonstratio realis praesentiae corporis et sanguinis Christi in Eucharistia ex verbis institutionis.

« Verba institutionis Eucharistiae Matth. XXVI. 26. 28; Marc. XIV. » 22. 24; Luc. XXII. 19. 20; 1. Cor. XI. 24. 25. intelligi non posse sensu » improprio de instituto signo et de figura corporis et sanguinis Christi, » sed intelligenda necessario esse sensu proprio affirmante, constitui ipsum » corpus et ipsum sanguinem Christi sub visibilibus symbolis, demon- » stratur tum ex verbis in se consideratis, ut sunt apud quatuor scri- » ptos inspiratos, tum ex omnibus personarum et rerum adiunctis. »

Christus Dominus et Deus in ultima coena « accepit panem, et benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et ait: accipite et comedite: *hoc est corpus meum*. Et accipiens calicem gratias egit, et dedit illis dicens: bibite ex hoc omnes: *hic est enim sanguis meus* novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum » Matth. l. c. Verba haec Dei hominis: *hoc est corpus meum: hic est sanguis meus*, tam sunt simplicia, sensum habent tam clarum, ut christiani omnes, qui Eucharistiam esse realiter corpus et sangui-

nem Christi constanti et fatentibus Protestantibus per multa saltem saecula universali fide crediderunt, profecto interrogati rationem suae fidei non alia indigeant quam his ipsis Christi verbis. Quia dixisti, Domine: hoc est corpus meum; credimus et profitemur: hoc est corpus tuum. Qui positus his verbis adhuc de sacramento Eucharistiae affirmant: *hoc non est corpus Christi*; ii potius videntur negare veritatem verborum et proinde veracitatem ac divinitatem loquentis; ad tentamen autem probandi alium esse verborum sensum, neminem ne admittere quidem oporteret. Neque enim finis talis probationis alius esse potest, quam sophistica detorsio verborum a suo sensu evidenti. Nihilominus quia Sacramentarii negant, verba haec institutionis Eucharistiae intelligenda esse sensu proprio et immediato, ac etiam conantur persuadere rationibus, ea posse et debere intelligi sensu translato, ut Christus Dominus nihil aliud voluerit quam panem et vinum instituere in signum ac symbolum corporis et sanguinis sui pro nobis in cruce oblatis; verborum vim illustrabimus aliquot argumentis, quae et veritatem sensus proprii et fallaciam in probationibus adversariorum demonstrant.

I. Probatio prima *ex verbis ipsis*. In hoc argumento primum considerabimus Christi verba secundum leges quasdam generales linguae humanae, deinde secundum vim specialem quae eis inest.

1°. Sunt res, quae communiter ab omnibus vel certe ab iis, quibus loquimur, spectantur in se absolute, non autem spectantur ut signa aliarum rerum. Hinc quando de huiusmodi rebus aliquo nomine in praedicatione enuntiatur, quid sint; in omni prudenti sermone semper intelligitur enuntiarum, quid sint in se ipsis, non autem ad quid significandum illae res a loquente tum primum assumantur, nisi forte expresse declaretur a loquente, se rem illam usurpare vel instituere in signum rei alterius. Ideo propositio, in qua res huiusmodi in mente loquentis assumerentur ut signa, atque ita de iis simpliciter praedicaretur res significata, semper censenda esset inepta aut fallax. Sic quia panis spectatur absolute quod in se est, non vero ut signum, nisi forte solemniter institutio in signum rei alterius aut